

នួនរិរស័រមតឃើះឧឃីរល ខួច ម្រែាឧស្ទិរឧឡេត្សីអង្ខឧដីវិទុងដ៏ស្វ

CDRI-Cambodia's Leading Independent Development Policy Research Institute

រថាយការឃុំថ្មីៗស្ដីពីសេដ្ឋគឺចូតម្លូវា

Flash Report on the Cambodian Economy

ទីនា ២០០៨ / March 2008

សាំ១ ច័ន្ទមាឡ / Saing Chan Hang

នាំ នាំ នាំស៊ីស / Phann Dalis

ម៉ូន ស្តិ៍សភា / Pon Dorina

ម៌្មិខ ឡុត្តា / Hing Vutha

នឹម ៖ុនស៊ីណារិន្ទិ / Phim Runsinarith

បកប្រែដោយ: យុ សិន្និន្ទៃ សិទ យេស សុសានិ

ភ្នំពេញ កម្ពុជា

Phnom Penh, Cambodia

TO SUBSCRIBE, PLEASE CONTACT:

Office Address: #56, Street 315, Tuol Kork, Phnom Penh, Cambodia, Postal Address: CDRI, PO Box 622 Phnom Penh, Cambodia Tel: (855-23) 881-384/881-701/881-916/883-603 Fax: (855-23) 880-734 E-mail: pubs@cdri.forum.org.kh. Web site: http://www.cdri.org.kh

មកស្រាយតារា១សំខាន់ៗ

សេចក្តីសង្ខេបនេះ ពិពណ៌នាពីការប្រែប្រួលសូចនាករសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួន របស់កម្ពុជា និងដៃគូរបស់ប្រទេសនេះ ។ អត្ថបទនេះ ផ្តល់ការប្រៀបធៀប ពីបំរែបំរូលតូលេខនៃខែថ្មី១នេះ ជាមួយនឹងខែមុន១ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ និង ២០០៧ ។

អំឡុងត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ តំលៃសរុបរបស់អនុមតិវិនិយោគឯកជនលើ ទ្រព្យសកម្មជាប់លាប់ក្នុងវិស័យសេវាកម្ម បានធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងពី ៩៥៧.៧ លានដុល្លារ នៅត្រីមាសមុន មកត្រឹម ៣១១.១លានដុល្លារ។ រីឯវិស័យពីរ ផ្សេងទៀត ដូចជា កសិកម្ម និង ឧស្សាហកម្ម បង្ហាញនូវកំណើនតិចតូច។ ចំពោះគំរោងសាងសង់វិញ នៅខែតុលា ឆ្នាំ២០០៧ មានការកើនឡើងគូរ អោយកត់សំគាល់ខាងសំណង់ផ្ទះល្វែង និង គំរោងសាងសង់ផ្សេង១ទៀត រីឯសំណង់វិឡា និង ភូមិត្រឹះ នៅតែមានសកម្មភាពតិចតូច ក្នុងអំឡុង ពីរបីខែចុងក្រោយនេះ។

នៅខែធ្នូ ២០០៧ ភ្ញៅវមកដល់កម្ពុជាមានចំនួន ២៥៣.០០០នាក់ ច្បើបនឹង ១៩៤.០០០នាក់ កាលពីខែមុន។ តូលេខនេះ ក៏ខ្ពស់ជាងតូលេខនៅខែដូចគ្នា ឆ្នាំ២០០៦ ផងដែរ ដែលមានភ្ញៅវត្រឹមតែ ២១៤.០០០នាក់ ប៉ុណ្ណោះ។ នៅអំឡុងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ភ្ញៅវមកសំរាកលំហែមានចំនួនយ៉ាងច្រើន ដល់ទៅ ៧៤% នៃចំនួនភ្ញៅវមកដល់សរុប។

នៅខែមករា ២០០៨ តំលៃទូទៅរបស់ទំនិញគ្រប់មុខ កើនឡើង ០.០២% ។
ក្នុងនោះ ថ្លៃម្ហូបអាហារ និង ភេសជ្ជៈ កើន ០.០២% ហើយថ្លៃដឹកជញ្ជូន
កើន ០.០១% ។ ធ្យេបនឹងខែដូចគ្នា ឆ្នាំ២០០៧ ថ្លៃទំនិញទូទៅ កើន
យ៉ាងខ្លាំងដល់ទៅ ១៨.៧% រីឯថ្លៃម្ហូបអាហារ និង ភេសជ្ជៈ កើន ២៤.៣%
ហើយថ្លៃដឹកជញ្ជូន កើន ១០.២% ។

នៅខែកុម្ភ: ២០០៨ ថ្លៃសាំង និង ម៉ាស៊ូត កើនឡើងបន្តិច គឺ ១.១០% និង ១.៤៥% ។ ប៉ុន្តែ បើធ្យេបនឹងខែកុម្ភ: ឆ្នាំ២០០៧ វិញ ថ្លៃសាំង កើន យ៉ាងខ្លាំងដល់ទៅ ២១% និង ថ្លៃម៉ាស៊ូត កើន ២៧.៤% ។

ក្នុងអំឡុងខែវិច្ឆិកា និង ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ អត្រាការប្រាក់សំរាប់បញ្លើ ជាប្រាក់រៀល និង ប្រាក់ដុល្លារនៅថេរត្រឹម ៧.០% និង ៤.៩%។ នៅខែកុម្ភ: ឆ្នាំ២០០៨ តំលៃប្រាក់រៀលកម្ពុជា កើនឡើងបន្តិចទល់នឹង

Highlights

This brief aims to depict changes to a number of economic indicators of Cambodia and its partners. It compares the variations of figures for the current month with those of the earlier months in 2008 and in 2007.

During the fourth quarter of 2007, the total value of fixed asset private investment approvals in the service sector declined markedly from USD 957.7 million in the earlier quarter to USD 311.1 million, while the other two sectors, i.e. agriculture and industry, showed a slight upward spike. For construction projects, in October 2007 there was a noticeable rise in flat construction and other construction-related projects, while the construction of villas and houses remained stagnant during the last few months.

The number of visitor arrivals reached 253,000 persons in December 2007 compared with 194,000 persons in the previous month. The figure is also higher than that of the same month in 2006, which had 214,000 persons. Holiday visitors are the dominant group, constituting almost 74 per cent of the total number of visitor arrivals during the final month of 2007.

In January 2008, overall prices of all commodities increased by 0.02 percent. Therein, prices of food and non-food beverages rose by 0.02 percent and those of transportation by 0.01 percent. By comparing with the same month of 2007, overall prices increased considerably by 18.7 percent, while prices of food and on-food beverages were escalated by 24.3 percent, and those of transportation by 10.2 percent.

In February 2008, gasoline and diesel prices showed slight increases of 1.10 percent and 1.45 percent, respectively. However, in comparison with gasoline and diesel prices in February 2007, prices for the same month in 2008 have increased by 21 percent for gasoline and 27.4 percent for diesel.

There were stable rates of riel and dollar deposits at 7.0 percent and 4.9 percent respectively between November and December 2007. In February 2008, there were slight rises

ប្រាក់ដុល្លារUS និង ប្រាក់បាតថៃ ប៉ុន្តែវានៅថេរ ទល់នឹងប្រាក់ដុង វៀតណាម។ ប្រាក់រៀលកើន ០.០៧% ទល់នឹងប្រាក់ដុល្លារUS និង ០.០៣% ទល់នឹងប្រាក់បាតថៃ។

នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ ការនាំចេញសរុបកើនឡើង ១៩.៥% ដល់ ២៨២.៨ លានដុល្លារ ច្បើបនឹងខែមុន ដែលមានកំណើនតែ ២៣៦.៨លានដុល្លារ ។ ការនាំចេញសំល្យេកបំពាក់ ជាកត្តាជំរុញសំខាន់ដល់កំណើននាំចេញសរុប ដោយសារចំណែករបស់វានៅក្នុងការនាំចេញថ្នាក់ជាតិសរុបមាន ៩២.៥% ។ ការនាំចេញកៅស៊ូ និង ត្រី ក៏ជាកត្តាជំរុញសំខាន់ដែរបន្ទាប់ពីវិស័យកាត់ដេរ ។ ចំពោះការនាំចូលវិញ នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ ការនាំចូលបារី ស៊ីម៉ង់តិ៍ និង ដលិតផលប្រេង កើនឡើង ខណ:ពេលដែលការនាំចូលដែក ថយចុះ ។

នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ អតិរេកថវិការដ្ឋាភិបាល ខ្ពស់ជាងកាលពីខែមុន។ អតិរេកនេះ កើនពី ៨៩.០ពាន់លានរៀល នៅខែសីហា ដល់ ១៣៦.០ពាន់ លានរៀល នៅខែកញ្ញា ២០០៧។ ចំពោះការប្រមូលចំណូល ចំណូលពន្ធ និងមិនមែនពន្ធលើពាណិជ្ជកម្មក្នុងប្រទេស និង អន្តរជាតិ កើនឡើង បើធ្យើបនឹងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៦។ ចំពោះខាងចំណាយចរន្តវិញ ចំណាយ លើប្រាក់ប្យើវត្សរ៍ កើនឡើង ប៉ុន្តែចំណាយលើឧបត្ថម្ភធន និង ជំនួយសង្គម ថយចុះបន្តិច។

អតិថរណាបានកើនឡើងពាសពេញតំបន់ក្នុងពិភពលោក។ ក្នុងនោះ នៅ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨ អតិថរណាប្រទេសចិនមានក៏រិតខ្ពស់ គឺ ៧.១% រីឯប្រទេសមាំឡេស៊ី មានអតិថរណា ៦.៦% ថៃ ៤.៣% និង កូរ៉េខាងត្បូង ៣.៩%។ សហរដ្ឋអាមេរិកក៏ធ្លាប់ឆ្លងកាត់អតិថរណាខ្ពស់ដែរ គឺ ៤.៣%។ នៅខែមិនា ឆ្នាំ២០០៨ រូបិយវត្ថុសហរដ្ឋអាមេរិក បន្តធ្លាក់ថ្លៃទល់នឹង រូបិយវត្ថុជាច្រើន ដូចជា ប្រាក់យ៉េនជប៉ុន ដុល្លារសិង្ហបុរី វ៉ុនកូរ៉េ និង អឺរ៉ូ ។

នៅខែកុម្ភ: ឆ្នាំ២០០៨ ថ្លៃទំនិញដូចជា សណ្ដែកស្យេង ពោត ប្រេងឆា និង អង្ករនៅទីផ្សារអន្តរជាតិ បង្ហាញនូវសញ្ញាវិជ្ជមានដល់កសិករ និង ឈ្នួញ ទំនិញនានា។ ក្នុងនោះ ថ្លៃសណ្ដែកស្យេង កើនឡើងដល់ ៤៧៥.៣០ ដុល្លារ/តោន ធ្យេបនឹងខែមុន ៤២៧.៤០ដុល្លារ/តោន។ ថ្លៃពោត និង ប្រេងឆា ក់កើនឡើងដែរ ដោយពោត កើនពី ១៨៤.៣០ដុល្លារ/តោន ដល់ ២០០.៥០ដុល្លារ/តោន និង ប្រេងឆា កើនពី ៩៦០.០០ដុល្លារ/តោន ដល់ ១០៥២.១០ដុល្លារ/តោន។ ថ្លៃអង្ករ ក់កើនពី ៣៥៩.២០ ដុល្លារ/តោន នៅខែកុម្ភ: ឆ្នាំ២០០៨។

in Cambodian riel values against US dollar and Thai baht, but the riel was stable against Vietnamese dong. The rises were at 0.07 percent against the US dollar, and 0.03 percent against Thai baht.

In November 2007 total exports increased by 19.5 percent, reaching USD 282.8 million from USD 236.8 million in the previous month. Garment exports were the key driver of the rise in total exports, as their share of total national export was 92.5 percent, while rubber and fish exports were also prominent drivers after garments. On the import side, in November 2007 imports of cigarettes, cement and petroleum products rose, while steel imports declined.

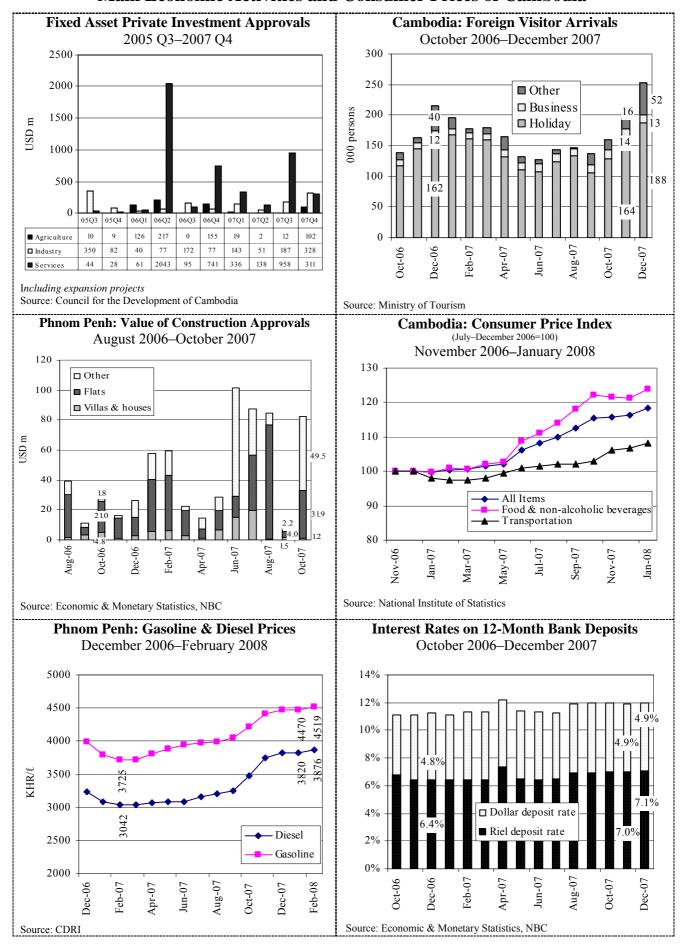
In September 2007, the government budget surplus was higher than that of the previous month in the same year. The surplus jumped from KHR 89.0 billion in August to KHR 136.0 billion in September 2007. In terms of revenue collection, domestic and international trade taxes and non-tax revenue were higher than those of the same month in the previous year. On the current expenditure side, there was an increase in wage disbursal, but a slight decline in expenses on subsidies and social assistance.

Inflation has risen across the region. In January 2008 China's inflation reached a high level of 7.1 percent, with Malaysia at 6.6 percent, Thailand at 4.3 percent, and South Korea at 3.9 percent. The US also experienced a high inflation spike at 4.3 percent. In March 2008, the US currency continued to depreciate against a number of currencies, namely Japanese yen, Singapore dollar, Korean won, and the euro.

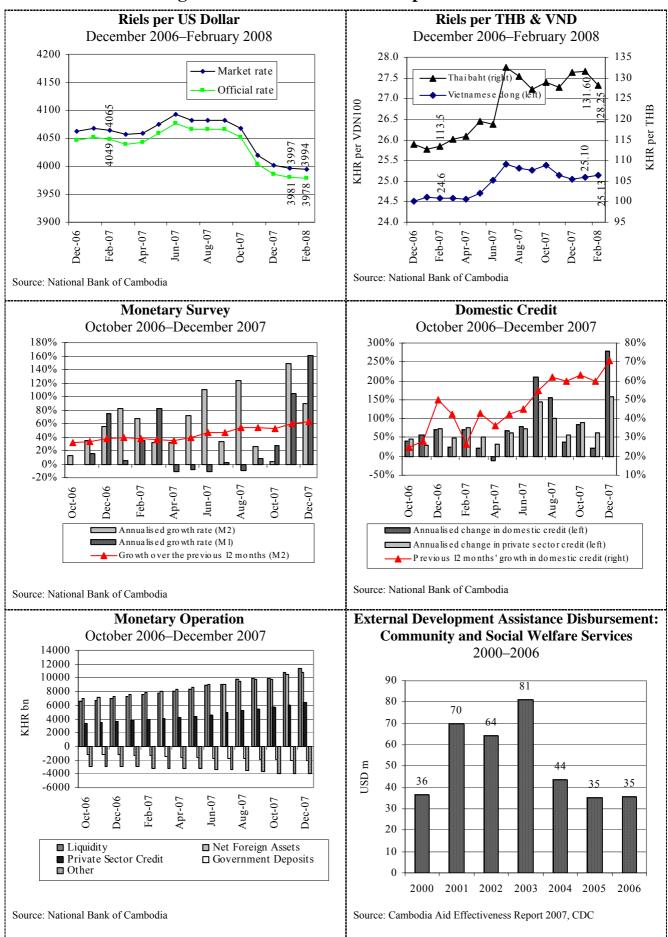
In February 2008, prices of commodities such as soybeans, maize, palm oil and rice in the international market showed promising signs for farmers and commodity traders. The soybean price per tonne was USD 475.30, up from USD 427.40 in the previous month. Maize and palm oil prices also rose to USD 200.50 and USD 1052.10 from USD 184.30 and USD 960.00, respectively. The price of rice also escalated from USD 359.20 in January to USD 420.80 in February 2008.

សតម្មតាពសេដ្ឋតិច្ចសំខាត់ៗ តិ១ ថ្ងៃងំតិញរបស់តម្ពុថា

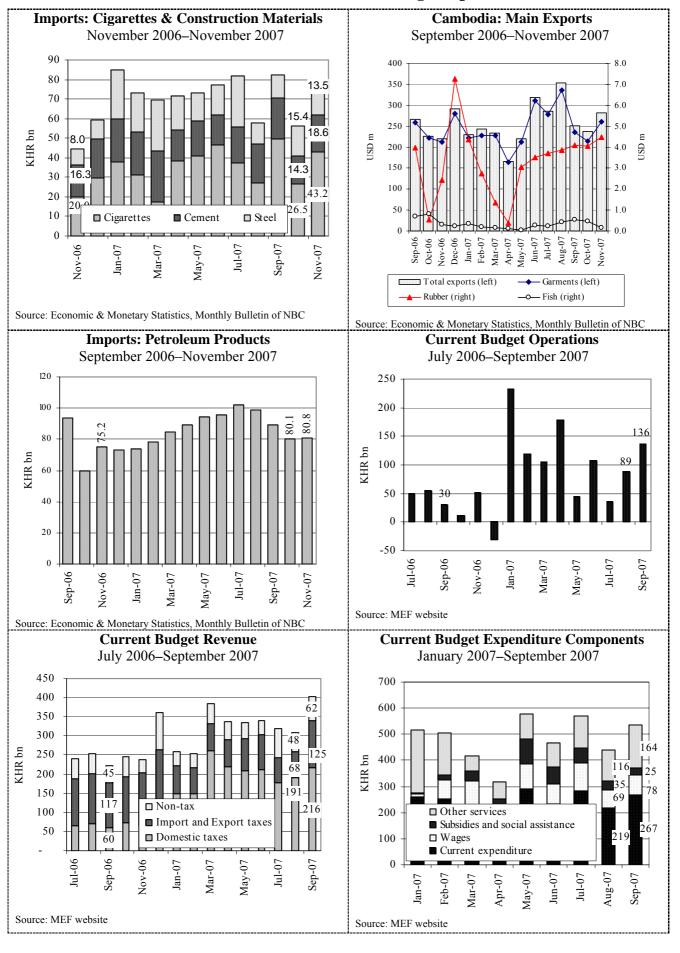
Main Economic Activities and Consumer Prices of Cambodia

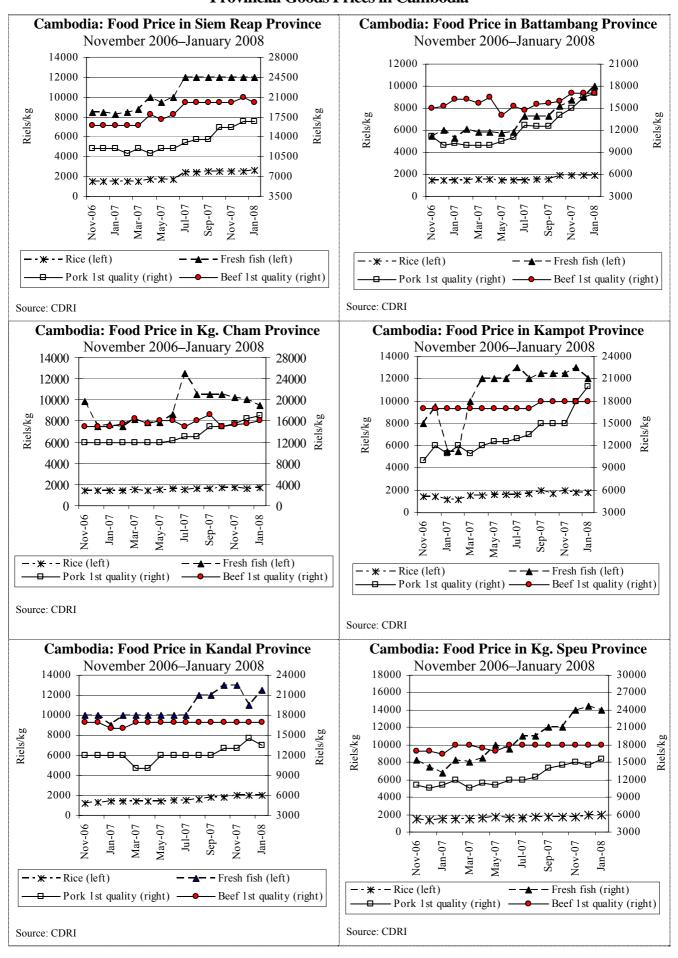
ស្ថាននាពអត្រាម្ពុរប្រាគំ និច ខិត្តយអតិចឌ្ឍន៍ពីព្រែវប្រនេស Exchange Rates and External Development Assistance

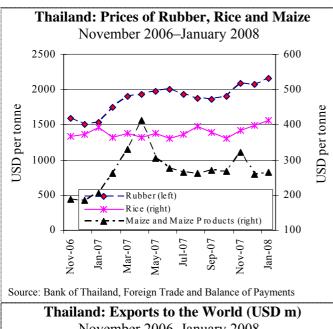
ពាណិទ្ធឥម្ធត្រៅប្រធេស និ១ នារអនុខគ្គន៍ថមិនាថាតិ External Trade and National Budget Operation

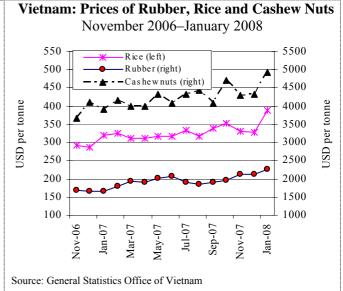

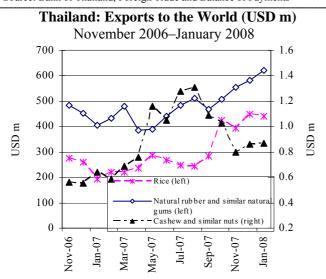
ថ្លៃនំតិញគាមមណ្តាខេត្តតៃរួមនេសគម្ពុខា Provincial Goods Prices in Cambodia

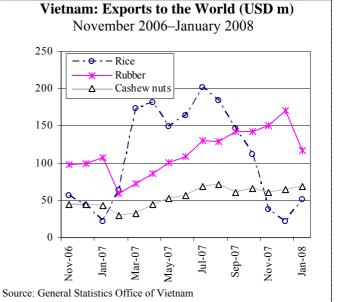

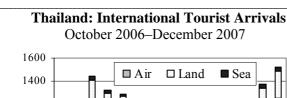
ಕಿಂಡಿ ಕಿಂಡಿ ಕಾಣಿ ಕೆಂಡು ಕೆಂಡಿ ಕೆಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಕಾಗಿ ಕಾಗಿ ಕಾಣಿಕಾಗಿ ಕಾಣಿಕಾಗಿ ಕಾಣಿಕಾಗಿ ಕಾಣಿಕಾಗಿ ಕಾಣಿಕಾಗಿ ಕಾಣಿಕಾಗಿ ಕಾಣಿಕಾಗ Goods Prices, Exports and International Tourist Arrivals to Partners of Cambodia

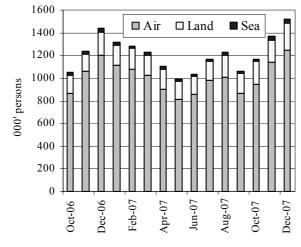

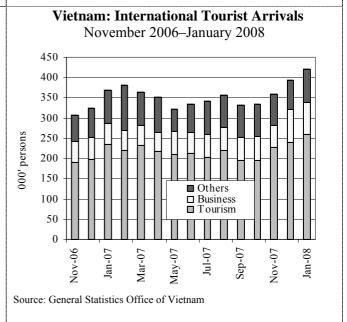

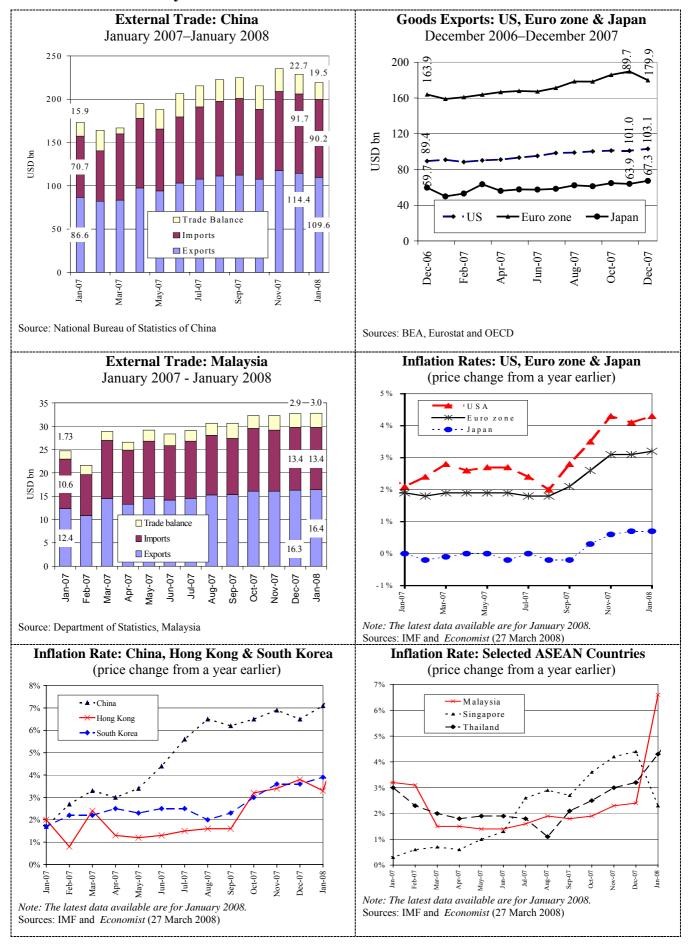
Source: The Customs Department of Thailand

Source: The Tourism Authority of Thailand (TAT)

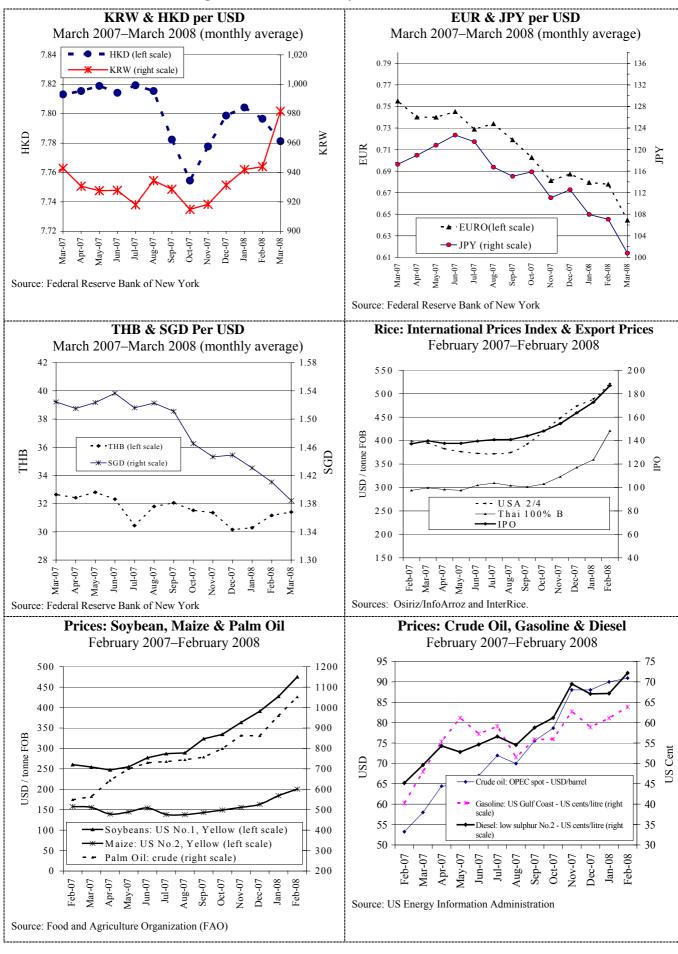

សតម្លូតាពសេដ្ឋតិច្ច សិច ស្ថានភាពអត្រាអតិជៈណានៃមណ្តារួមនេសថាដៃគ្លូរបស់តម្លូថា Economic Activity and Inflation Rates of Selected Economic Partners of Cambodia

អង្រាម្ពុរប្រាត់ និ១ ស្ថានភាពតំលៃនំនិញលើនីផ្សារអន្តរខាតិ

Exchange Rates and Commodity Prices in World Markets

ព័ត៌មានសេដ្ឋគិច្ច Economic News

ព័ត៌មានសេដ្ឋក៏ចូសំខាន់ៗប្រចាំខែមិនា:

ប្រទេសកម្ពុជាចាត់វិធានការទប់ស្កាត់កំណើនថ្លៃអង្ករ និង ម្ហូបអាហារៈ

កាលពីថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអំពាវនាវសុំអោយមាន ភាពស្ងប់ស្ងាត់ ដោយរាជរដ្ឋាភិបាលបានចាត់វិធានការសេដ្ឋកិច្ចឆាប់រហ័ស ឆ្លើយតបនឹងការឡើងថ្លៃម្ហូបអាហារយ៉ាងខ្លាំងនេះ ។

វិធានការដែលផ្សាយក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍នាល្ងាចថ្ងៃពុធ បានធ្វើឡើង បន្ទាប់ពីសម្ដេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ដាក់បញ្ហាអោយហាមឃាត់ ការនាំចេញអង្គរទៅប្រទេសជិតខាង គឺ ថៃ និង វៀតណាម ដើម្បីទប់ ថ្លៃផលិតផលមូលដ្ឋានក្នុងស្រុកអោយធ្លាក់ចុះវិញ។ អង្ករធុនអន់ក្នុងទីផ្សារ ក្រុងភ្នំពេញ ឡើងថ្លៃដល់ ២.០០០រឿល/គីឡូក្រាម (៥០សេន) ធ្យើបនឹង ១.៣០០រឿល/គីឡក្រាម (៣០សេន) កាលពី៣ខែមន។ ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ឯកឧត្តម គាត ឈុន អំពាវនាវអោយប្រជាជនកម្ពុជា ៉ាក្សាភាពស្ងប់ស្ងាត់... និងមិនទិញគ្រឿងឧបភោគបរិភោគស្ដុកទុកច្រើនដែល អាចធ្វើអោយស្ថានភាពកាន់តែយ៉ាប់ឡើង ។ បន្ថែមពីលើការហាមឃាត់ ការនាំចេញអង្គរ រាជរដាភិបាលបាននិយាយថា នឹងបញ្ចេញអង្គរលើស តំរូវការពីក្នុងស្តុករដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធ្វើអោយអង្ករធ្លាក់ថ្ងៃវិញ។ អាជ្ញាធរ មានសមត្ថកិច្ច ក៏បានបញ្ជាក់ផងដែរថា នឹងចាត់វិធានការបញ្ឈប់ការស្គុក អង្គរច្រើនៗខុសច្បាប់ និងអនុវត្តប្រព័ន្ធចែកចាយមួយដែលកាន់តែប្រសើរ ដើម្បីបញ្ជូនអង្គរអោយបានដល់តំបន់ដែលខ្វះខាត ។

(ប្រភព: Associated Press)

កម្មករកាត់វេរកម្ពុជាទទួលបានការតំឡើងប្រាក់ខែ ៦ដុល្លារ ដើម្បីទប់ទល់

នឹងអតិជាណា: មន្ត្រី១បាននិយាយនៅថ្ងៃអង្គារថា ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ និង សហជីពកម្មករកម្ពុជា បានព្រមព្រៀងគ្នាលើការតំឡើងប្រាក់ខែ ៦ដុល្លារ ដល់កម្មកររោងចក្រ ដើម្បីជៀសវាងការធ្វើកូដកម្មថែមទៀត ដោយពួកកម្មករដែលកំពុងខំប្រឹងត្បិតត្បៀតចំណាយឱ្យគ្រប់មួយខែ១យ៉ាង លំបាក ។ និយោជក និង អ្នកតំណាងសហជីព បានធ្វើការចរចាអស់ជាច្រើន សបា្តហ៍មកហើយ ថាតើត្រូវតំលើងប៉ុន្មានលើប្រាក់ខែជាមធ្យម ត្រឹម ៥០ដុល្លារនេះ ។ ការចរចាបានរកឃើញច្រកចេញកាលពីថ្ងៃច័ន្ទ នៅពេល ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានជំរុញពួកឧស្សាហករ អោយតំលើងប្រាក់ប្បវិត្សរ៍ ៦ដុល្លារ ដើម្បីរក្សាកម្មករអោយនៅបន្តធ្វើការក្នុងខ្សែចង្វាក់ដលិតកម្ម របស់រោងចក្រ។ (ប្រភព: Associated Press)

March's Economic News highlights:

Cambodia takes steps to curb soaring rice and food prices: Cambodia's government appealed for calm Thursday as it rushed out a series of economic measures to address soaring food prices.

The measures—announced in three separate statements Wednesday evening—came one day after Prime Minister Hun Sen ordered a ban on rice exports to neighboring Thailand and Vietnam in a bid to bring down domestic prices of the staple. The price of low-grade rice in Phnom Penh's markets has risen to about KHR 2,000 (50 cents) per kilogram from KHR 1,300 (30 cents) about three months ago. Finance Minister Keat Chhon appealed for the Cambodian people "to remain calm ... and not to stock up on food commodities, which could make the situation even harder." In addition to the rice export ban, the government said it would release surplus rice from its reserves to help bring down prices. Authorities also said they would impose measures to stop illegal stockpiling and implement a better distribution system to get rice to areas with shortages. (Source: Associated Press)

Cambodian garment workers to get a \$6 per month pay rise to cope with inflation: Cambodian garment manufacturers and labor unions have agreed to a USD 6 monthly raise for factory workers, averting potential further strikes by employees struggling to make ends meet, officials said Tuesday. Employers and union representatives have been negotiating for weeks on how much to increase average monthly wages of USD 50. A breakthrough was found Monday when the government prodded manufacturers to increase the wage by USD 6 to keep workers on their production lines. (Source: Associated Press)

Links to other economic news:

- 1. "Cambodia, Qatar sign MOU of direct flight" (http://english.people.com.cn/90001/90777/90851/6384885.html)
- 2. "Prime Minster Hun Sen to visit Laos, attend GMS summit"

(http://english.people.com.cn/90001/90777/90851/63805 37.html)

3. "Vietnam to cut rice export"

(http://www.cbsnews.com/stories/2008/03/29/ap/asia/main3978901.shtml)